

GABRIEL ALOMAR, POLÍTIC

per Mateu SEGUÍ I PUNTAS

La publicació de diversos escrits (1) de Gabriel Alomar (2) (Ciutat de Mallorca, 1873 - El Caire, 1941) han donat nova actualitat a la vida i obra d'aquest polític i escriptor mallorquí. Deixant de banda la seva tasca com a *homme de lettres* —per usar la mateixa definició d'Antoni-Lluc Ferrer—, que fou importantíssima (3), m'agradaria dur a la consideració del lector la seva preocupació per lligar el catalanisme amb el socialisme, per constituir un partit català d'esquerres en front de la Lliga, catalanista de drete, i dels partits obrers i radical-republicans, fins aleshores amb poca preocupació catalanista.

Encara que en el seu inici el catalanisme fos, sota la influència de Valentí Almirall (4), més o menys d'esquerres, aviat es decantà cap al conservadorisme. L'any 1892, quan l'aprovació de les Bases de Manresa, *Almirall había quedado ya arrinconado y los vientos que imperaban en el regionalismo activo de Cataluña eran plenamente conservadores* (5).

Durant molts d'anys, l'esquerra catalana quasi no existí. Ildefons Sunyol podia escriure cap al 1907, al seu amic Jaume Carner: *Veig que et té molt preocupat el futur de l'esquerra catalanista i ho comprenc. Veritablement la seva situació és dolenta.* (6)

EL PARTIT CATALANISTA D'ESQUERRA

Alomar, l'any 1904, va dir ja a l'Ateneu Barcelonès: *Es precis,*

és urgent, establir d'una manera franca i claríssima el catalanisme liberal o, millor, el liberalisme català (7). Com que el catalanisme de finals de segle, s'hi plantejà el nou problema social, prenent-hi una forma sinistra i esglaiadora, propugna harmonitzar la corrent socialista amb la corrent federativa (8). Sis anys després concretà més el seu pensament en el llibre *Catalanisme Socialista i a partir d'un revolucionarisme irracionalista i estètit-zant, és decantà cap a posicions polítiques més concretes i esquerranes* (9). Així el 1916 fundà el Bloc Republicà Autonomista amb Marcel·lí Domingo i Francesc Layret, i, poc després, el Partit Republicà Català, intentant, ambdós, d'interposar una tercera força entre la Lliga i els radical-cals (10). Cada cop més desplaçat cap a l'esquerra, fundà l'any 1923, amb Campalans i Serra i Moret, la Unió Socialista de Catalunya, que presidí, però *tanmateix Alomar, no seguí la posterior evolució del partit* (11).

Després del parèntesi de la Dictadura (1923-1930) fou elegit diputat per a les Corts Constituents de la Segona República per Barcelona-Ciutat i per Balears, aquí com a membre del Partit Radical-Socialista, integrat dins la Conjunció Republicano-Socialista. Com que no podia tenir alhora dues actes de diputat, es feu un sorteig i quedà només amb la de Balears (12). A més, va ésser elegit membre de la Comissió de Constitució, havent presentat nombroses esmenes.

Després va fer d'embaixador de la República a Roma (1932-1934) i, a partir del juliol del 1937, de ministre plenipotenciari de la República a El Caire, on morí l'any 1941.

LA MANCA D'UNA BASE SOCIAL

El seu fracàs com a polític s'explica perquè no aconseguí de posseir una plataforma social en nom de la qual pogués actuar

(uns sectors el rebutjaven pel seu esquerranisme, i les seves concepcions idealistes i aristocratitzants no li permetien d'integrar-se en els altres) i hagué de refugiar-se en un exili interior a Mallorca (13). Però tampoc a Mallorca, on visqué molts d'anys essent adult, no va arrelar ja que els recursos de l'ensenyament i de la premsa local eren limitats en tots els sentits i, a més, tengué en contra fins i tot els partidaris d'un regionalisme ben entès principalment Mn. Alcover. Essent l'escriptor mallorquí més avançat, participà en tots els intents de bastir un partit nacionalista d'esquerres, però es va veure, a la fi, desbordat i superat pels esdeveniments.

LA REGIÓ CATALANO- BALEAR

Era un ferm partidari d'unir políticament les Illes al Principat de Catalunya. Quan la discussió del projecte de Constitució presentà una esmena a l'article 13 —que prohibia la federació de regions autònomas (14)— en el sentit que es permetés ampliar el territori de les regions autònomes amb el de regions o províncies limítrofes e insulars ve-cinas (15).

Encara que l'esmena no prosperà, Alomar va explicar davant tot el Parlament que a les Illes Balears *toda su tradición cultural, idiomática e histórica las impele a unirse a Cataluña, y ahora se les cierra el paso* (16). *Mallorca —efegí— no puede considerarse como organismo vivo y de evolución con capacidad de crecimiento, puesto que no puede llegar al grado supremo de involucrarse dentro de la ciudadanía que le pertenece.* Aquestes discutibles idees suscitaron una immediata rèplica del diputat mallorquí Alemany, però foren recolzades pels també diputats d'origen mallorquí Sbert i Estelrich i pel menorquí Canet.

Al final no hi hagué regió catalano-balear... ni balear tan sols.

NOTES

(1) Alomar, Gabriel: *El futurisme i altres assaigs* a cura d'Antoni-Lluc Ferrer. Antologia Catalana, 59. Edicions 62. (Barcelona, 1970).

(2) Cal no confondre Gabriel Alomar i Villalonga amb Gabriel Alomar i Esteve, arquitecte i urbanista famós, autor del Pla de Reforma i Ordenació de Ciutat de Mallorca de 1950.

(3) D'ell pogué dir Manuel de Montoliu: *fa actualment en el nostre petit clos de Catalunya la mateixa obra que feren Fichte a Alemanya; Carlyle a Anglaterra; Emerson a Nord-Amèrica i Maeterlinck a França.* (Dins *Estudis de Literatura catalana*, Barcelona, 1912. Citat per Antoni-Lluc Ferrer). Diu Joan-Lluís Marfany (*Gran Enciclopèdia Catalana*): *Fou ell qui donà forma més coherent a la messiànica i mística concepció de l'art i l'artista i llur missió social.* Els seus escrits foren nombrosos: *Un poble que es mor. Tot passant* (1904), *L'estètica arbitrària* (1904-1905), *De poetització* (1908) *Negacions i afirmacions del catalanisme* (1910), *La columna de foc* (1911), *La pena de mort* (1912), *El futurisme* (1905), *Catalanisme socialista* (1910), *La Littérature Catalane Moderne* (1915), *La guerra a través de un alma* (1917), *El frente espiritual* (1918), *Verba* (1919), *La formació de si mismo* (1920), *La política idealista* (1923), etc., a més de nombroses col·laboracions a diaris: *El Poble Català* (del qual fou corresponsal a Ciutat de Mallorca); *El Liberal*, *El Imparcial*, *España*, tots tres de Madrid, *La Nación* de Buenos Aires, *La Ciencia Social* (revista àcrata), *Le Journal d'Egypte*, *La Veu de Catalunya*, i a quasi tota la premsa mallorquina: *La Almudaina*, *El Ideal*, *El Obrero Balear*, *El Felanigense*, etc.

(4) Almirall, animador de una línia esquerrista, que se trató de silenciar y adulterar por parte de las fuerzas conservadoras. Antonit Jutglar: *Ideologies y clases en la España contemporánea*, II, Madrid, 1969. (pàg. 175).

(5) Antoni Jutglar: o. c. pàg. 180.

(6) Citat, en castellà, per E. Navarro: *El partido republicano en Cataluña*.

(7) *El futurisme i altres assaigs*, pàg. 53.

(8) Op. cit. pàg. 48.

(9) Joan-Lluís Marfany: op. cit.

(10) Antoni-Lluc Ferrer: op. cit.

pàg. 7.

(11) Joan-Lluís Marfany: op. cit.

pàg. 7.

(12) *Diario de Sesiones de las Cortes*

(1931) N.º 25, pàg. 536.

(13) Joan-Lluís Marfany: op. cit.

(14) D. S. C. Apèndix n.º 4 al n.º 22

(18 Agost, 1931).

(15) D. S. C. Apèndix n.º 14 al n.º 25

(21 Agost, 1931).

(16) D. S. C. Apèndix n.º 45 (25 setembre, 1931).

MATEU SEGUI PUNTAS